

10. *An beati spiritus sint voti capaces?* — *Affirmativa responsio.* — Tertio, quæri potest de spiritibus beatis an sint voti capaces. Cui quæstiōni eadem brevitate et proportione respondendum est, non esse ita incapaces, ut eis repugnet, non tamen esse hunc cultum seu vendi usum illi statui accommodatum. Prior pars probatur, quia etiam Beati colunt Deum religioso cultu, ut est constans, et in hoc speciali cultu non est repugnantia. Quia licet Beatus habeat voluntatem firmatam in bono, adhuc est capax boni spontanei, quod per votum potest melius reddi; et aliunde est etiam capax obligationis et præcepti: unde non videtur repugnare quod inter Beatos ipsos habeat locum promissio et fidelitas; ergo nec respectu Dei repugnabit.

11. Nihilominus altera pars probatur, primo ex immutabilitate voluntatis Beati, quæ necessario adhæret Deo, et illius amore regitur in omnibus suis actibus; non ergo indiget confirmatione aliqua per votum seu promissionem. Neque etiam est illi necessaria propter ordinandum actum ad finem religionis; nam quando expedierit, hoc perfectissime facere potest absque voto, et infallibiliter faciet, quoties ex charitate judicaverit esse faciendum. Accedit quod Beati jam sunt in termino; votum autem proprie videtur spectare ad statum viæ propter futuras actiones, ut ad maiorem perfectionem vel meritum tendant. Et quoad hoc non est eadem ratio de Christo in statu hujus vitæ, in quo licet fuerit comprehensor, fuit tamen verus viator, et ex ea parte fuit magis capax voti, saltem propter nostrum exemplum. Nunc autem certum esse censeo, Christum non emittere vota, quod de cæteris Beatis, tam hominibus quam Angelis, sentendum puto; nam ratio generalis est.

12. *Solus homo viator est voti capax.* — Quarto, ex dictis concluditur responsio ad quæstiōnem, nimurum solum hominem viatorem esse voti capacem, ita ut de facto ac moraliter loquendo in illo reperiatur. In qua assertione duæ partes continentur, una affirmativa, scilicet, hominem viatorem esse voti capacem, altera negativa de quolibet alio præter viatorem hominem. Et hæc quidem posterior pars satis probata est ex dictis, exclusimus enim omnes res alias, tam inferiores quam superiores, et omnem statum extraviam. Prior autem pars satis probata est in libro primo, cap. 1, et in sequenti amplius declarabitur.

AN OMNES HOMINES VIATORES SINT VOTI CAPACES?

1. *Ante usum rationis homines vovere non possunt.* — Dicendum primo est, homines ante usum rationis non esse voti capaces. Assertio est communis et clara, quia sine voluntario consensu votum non emittitur; sed ante usum rationis homo non potest habere deliberatum consensum, ut constat; ergo nec votum. Major habetur in c. *Sicut tenor*, de Regular., et supra, lib. 1, late tractata et declarata est, ibi enim ostensum est ad minus requiri ad votum consensum sufficientem ad peccandum mortaliter. Excluduntur ergo omnes infantes et parvuli, pro ea ætate in qua nondum habent usum rationis ad peccandum mortaliter sufficientem. Et eadem ratione sub his comprehenduntur perpetuo amentes. Denique excluduntur omnes homines pro eo statu et dispositione, in qua uti ratione non possunt, ut dum dormiunt, phrenetici sunt aut ebrii, ut in citato loco latius dictum est.

2. *Objectio.* — Dices, hoc recte procedere in voto quod unusquisque pro se ipso emittit, posse tamen unum pro alio vovere, et sic infantem, verbi gratia, posse vovere per alium, scilicet, per parentem vel tutorem; sic enim videmus parentes vovere filios infantes religioni. Et populus interdum votet diem festum vel jejunii, et tunc filii parvuli, imo et nondum nati censentur in parentibus vovere. Et ratio reddi potest, quia voluntas unius interdum moraliter continetur in voluntate alterius, ut voluntas filii in voluntate patris; ergo poterit per illam vovere, etiamsi nondum propria uti per se ipsum possit.

3. *Solutio.* — *Inculcatur regula ad votum.* — Respondet negando assumptum. Est ergo ad hanc rem explicandam proponenda hic regula similis illi, quam de juramento tradidimus, votum esse actionem personalem, id est, quæ propria voluntate voventis fieri, et in illa proxime et immediate nisi debet. Ita sumitur ex D. Thoma, d. q. 88, art. 9. Et est communis in 4, d. 38, ubi Palud., q. 3, art. 3; Supplement. Gabr., q. 1, concl. 4; Palac., disput. 1, conclus. 8; Soto, lib. 7, q. 2, art. 1, ad 5; Sylvest., *Votum*, 2, q. 9 et 11; Navar., c. 12, n. 56 et 79; Hostiens., in Summ., lib. 3, tit. de Voto, § *Et utrum*, et alii Canonistæ, in c. *Licet*, de Voto. Ex quo textu id

sumitur per argumentum a contrario ibi: *Onus tibi a patre injunctum, et a te sponte susceptum.* Si ergo non esset sponte susceptum, non obligaret. Ratio præter supra traditam de juramento, hic redi potest, quia votum est promissio; sed promissio ita est propria actio promittentis, ut non possit alium comprehendere sine consensu illius; ergo et votum. Probatur minor, quia promissio ut sic inducit proxime ac per se obligationem fidelitatis seu veritatis, faciendi verum quod promisi; sed obligatio fidelitatis et veritatis non potest oriri nisi ex proprio actu. Intelligi enim non potest ut unus sit mendax aut verus propter dicta alterius, nisi ipse aliquo modo illa etiam proferat vel confirmet, quia veritas consistit in adæquatione dicti ad mentem loquens, et non dicti unius ad mentem alterius. Idemque est in fidelitate, quæ consistit in adæquatione facti ad verbum proprium, non ad alienum. Unde Proverb. 6 dicitur: *Illaqueatus es verbis oris tui, et captus propriis sermonibus;* et est sermo de promittente. Et similis loquendi modus est frequens in Scriptura, *Judic. 11: Aperui os meum*; et infra: *Si aperuisti os tuum ad Dominum, fac mihi quodcumque pollicitus es;* *Deut. 23: Observabis, et facies sicut locutus es Domino Deo tuo, et propria voluntate et ore tuo locutus es.* Hoc ergo necessarium est ad valorem et obligationem voti. Et potest amplius explicari ratio, quia obligatio voti non est ex potestate jurisdictionis, aut dominativæ. Nam hæc spectat ad legem, vel præceptum; ergo est obligatio ex privata ac propria voluntate, ratione potestatis, et dominii quod unusquisque habet in suas proprias actiones; et ideo votum dicitur quasi lex privata, quam unusquisque potest sibi imponere, nisi alias impediatur; ergo propria obligatio voti, seu verum votum non potest esse ex sola voluntate aliena, sed est quasi immanens, quæ in eo manet a quo inducit.

4. *Qui uti non potest propria voluntate non est capax voti.* — Ex hoc ergo principio manifestum est, eum, qui non potest uti voluntate propria tanquam habens dominium ejus, non esse voti capacem per se ipsum, et consequenter neque per alium, quia hoc repugnat naturæ voti. Unde verum non est votum parentum transire ad filios, aut defuncti ad hæredes, aut populi ad successores. Quomodo autem ex voto unius redundare possit obligatio ad alios, dicemus libro 5; nunc sit satis dicere, votum unius non transire ad alios, posse

pi utzsi cup x1 olo7 sh. 100. 100. 100. 100.

tamen esse causam quasi efficientem obligationis in aliis, et tunc obligationem, quæ ad aliū redundant, non esse proprie obligationem fidelitatis aut religionis, sed esse justitiae vel præcepti, ut ibi latius exponemus. Neque amplius probat illa ratio, quod voluntas unius potest constitui in alterius voluntate. Dupliciter enim potest hoc intelligi. Uno modo ratione subordinationis non sufficit ad votum, propter rationem factam, sed poterit sufficere ad obligationem legis vel præcepti. Alio vero modo potest quis proprio consensu voluntatis suæ dare alteri potestatem vovendi pro se, et hic modus est possibilis, quia potest votum per procuratorem fieri, sicut matrimonium, vel sicut juramentum; nam ibi dicta hic possunt applicari. Tunc autem necessario supponit usus rationis ad constituendum procuratorem, qui pro te promittat aut contrahat, et tota obligatio voti oritur ex proprio consensu, quia a principio datus fuit a propria persona mandante procuratorem quasi sub conditione, ut promissio intelligeretur facta, statim ac procurator nomine suo illam faceret. Et ita hoc non tollit veritatem assertionis, quod ad votum sit necessarius usus rationis.

5. *Duo dubia circa eamdem materiam.* — Duæ vero difficultates occurribant circa hanc resolutionem. Una est de filiis infantibus oblatis a parentibus religioni, quia eo ipso videntur ita firmiter religiosi fieri et votis obligari, ut retrocedere non possint, ut multa jura significant. Sed hanc relinquimus in tractatum de Statu religionis, quia non potest antea convenienter intelligi. Nunc ergo negamus assumptum; donec enim in ætate adulta consentiant, non obligantur. Quomodo autem illa jura intelligenda sint, ibi videbimus. Altera difficultas est de voto baptismi, quam nunc expediemus, quia in hac materia ab omnibus tractatur et est hujus loci propria. Est ergo difficultas, quia omnes baptizati obligantur voto ad legem Christi servandam, et tamen multi baptizantur ante usum rationis; ergo non est usus rationis ad votum necessarius. Major probatur, quia illa obligatio est voluntarie suscepta, et ideo baptizandi interrogantur, an renificant Satanæ, et pompis ejus, etc., ut per se vel per patrinos consentiant et spoudeant. Atque ita loquuntur Magister, et Scholastici, in 4, d. 38; præsertim D. Thomas, q. 1, art. 2, q. 1; Bonav., art. 1, q. 2. Quam sententiam non solum sequitur, sed etiam de proprio voto videtur exponere Waldens., in

Doctrin., lib. 3, c. 20, præsertim n. 4, et c. 22 in principio, et n. 5. Solentque pro hac sententia referri varii Patres: Augustinus, in Psal. 75, ubi dicit generatim, quædam esse quæ omnes communiter vovere debemus, ut credere in Deum, non furari, etc.; de baptismo autem nihil dicit; videtur tamen esse eadem ratio. Et Epist. 23 dicit, *patrinos in baptismō parvulorum pro illis spondere*. Et hoc indicavit Tertullianus, l. de Coron. milit., c. 3, dicens: *Aqua n' adituri in Ecclesia, sub Antistitis manu contestamur nos renunciare diabolo, et pompæ et angelis ejus*. Quo verbo renuncianti diabolo utuntur frequenter Patres, ut Cyprianus, lib. 1, Epistol. 8, et alii, quos fuse retuli tom. 3, q. 71, art. 1, in Comment., ubi circa finem adnotavi, quosdam etiam Patres interdum uti nomine promissionis seu sponsionis. Quibus addi potest Gregorius hom. 29 in Evang., dicens: *Omnes nos in die baptismatis, omnibus antiqui hostis operibus et pompis renunciare promisisimus*. Et Hieronym., Amos 6, in fine: *In mysteriis primum renunciamus ei, qui in occidente est, nobisque moritur cum peccatis, et sic versati ad orientem pacatum inimicus cum sola justitia, et ei servituros nos esse promittimus*. Idem late Ambrosius, 1, de Sacramentis, c. 2.

6. *Resolutio questionis*. — Nihilominus simpliciter respondendum est, nullum proprium votum fieri in susceptione baptismi, etiam ab adultis. Ita Altisiod., lib. 3, Sum., tract. 2, c. 2, q. 1; Rich., in 4, d. 38, art. 3, q. 2; Durand., q. 1; Palud. ibi, q. 2, et dub. 6, q. 4, art. 2, concl. 1; Cajet., Soto, et omnes, d. art. 1; Vict., in Sum., 4, mat. de Baptismo, n. 38; Navar., c. 12, n. 32; optimè Bellar., lib. 2 de Monach., c. 19. Rationes sunt, prima, quia nullum est ibi verbum indicans votum. Secunda, quia nulla auctoritate et traditione constat Ecclesiam præcepisse tale votum. Tertia, quia esset potius in laqueum, quam in utilitatem. Has rationes optime tractat et prosequitur Cajetanus, art. 2. Adde, in sacramento poenitentiae nullum exigi a poenitentibus votum de vita emendatione; cur ergo exigeretur a baptizatis adultis de vita professione? Denique alias omnia peccata Christianorum essent sacrilegia, præter malitias quas habent in propriis speciebus, quod probabile non est. Unde a fortiori constat, multo minus infantes, cum baptizantur, vel votum per alios emittere, vel cum ad adultam ætatem perveniunt, obligari voto, sed solis præceptis legis evangelicæ et Ecclesiæ.

7. Ad explicandas ergo priores locutiones Patrum distinguunt Magister et Scholastici, in d. d. 38, præsertim D. Thomas, duplex votum, quod vocant commune, et singulare, aut necessarium, et voluntarium. Dicunt ergo in baptismo fieri votum commune et necessarium, non tamen voluntarium ac singulare. Quam divisionem supra, in fine lib. 1, explicavi. D. Thomas autem in 2. 2 illam omisit, quia protest causare aequivocationem; nam votum illud commune seu necessarium non est proprie votum, quia non est promissio, sed professio quædam legis evangelicæ, in qua non intervenit promissio ex parte suscipientis illum statum, sed tantum libera susceptio baptismi, et consequenter libera acceptatio legis evangelicæ; nou est ergo verum votum. Sed ita appellatur, tum quia votum inter illum significat propositum, ut in principio notavimus, quomodo dicere etiam solemus contritionem catechumeni continere baptismum in voto; tum etiam quia per illam acceptationem manet homo obligatus. Aliter tamen quam per votum, quia in voto obligatio est fidelitatis et promissionis, in hac vero acceptatione obligatio est legis seu præcepti; unde in priori obligatio est a voente, quasi active, in posteriori est a voluntate Christi, licet ex parte recipientis consensus accedat. Antiqui ergo Scholastici et Patres locuti sunt large et improprie de voto. Quod patet, quia dicunt illud votum baptismi analogice sic appellari, et non addere speciale obligationem virtutis religiosis, nec speciale malitiam in contraria transgressione; nam fornicatio baptizati non est alterius speciei quam non baptizati, licet accidentaliter sit gravior in eadem specie, propter majorem cognitionem et voluntatem, ut loquitur D. Thomas, in 4, ubi supra. Estque aperte sententia Augustini in dicto Psalmo 75.

8. *Cur possit infans profiteri fidem Christi per offerentem ipsum, non vero religiosum statum?* — *Solutio*. — Dices: cur potest infans profiteri religionem Christianam per offerentem ipsum, et non potest sic vovere vel profiteri religiosum statum per parentes, vel alios, cum etiam professio baptismi debeat esse voluntaria? Respondeo rationem esse, quia professio fidei Christianæ est ex obligatione immediata divinae legis, quam Christus potuit impone sua voluntate; obligationem autem voti, aut particularis religionis reliquit in hominis arbitrio. Et ita Christus Dominus instituit, ut et infantes rite baptizari possent sine proprio

consensu, et ut omnes baptizati ad suam legem servandam tenerentur, et Ecclesiæ manarent subjecti, ita ut per eam compelli possent. Quod facere potuit, quia illa est obligatio manans a potestate jurisdictionis, quæ illi non deest; secus vero est de obligatione voti, quæ a propria debet emanare voluntate.

9. *Omnis homo viator per se declaratione pollens voti capax est, nisi aliunde impediatur.* — Dico secundo: omnis homo viator sufficienti ratione utens, quantum est ex parte sua, capax est ad emitendum votum, si aliunde non sit impeditus. Hæc assertio sumitur ex D. Thoma, d. q. 88, art. 8 et 9, et aliis Theologis, in 4, dist. 38, ubi præsertim Richard., art. 4, q. 2, et quantum ad generalem regulam est per se manifesta, quia si homo sufficienti ratione utitur, etiam utitur sufficienti libertate; sed ad votum hæc duo sufficiunt ex parte voventis, ut constat ex dictis in toto lib. 4; ergo. Dixi autem sufficienti ratione utens, ut significarem non quemcumque rationis usum sufficere ad votum, sed oportere ut se extendat ad Dei cognitionem, quia sine illa impossibile est votum emittere, cum votum sit promissio Deo facta. Unde etiam addo, posse sub illa sufficientia includi, quod sit usus rationis fide illuminatæ, quia sine fide non videtur posse verum et proprium emitti. Sed licet hoc verum sit de voto perfecto et christiano (ut sic dicam), tamen absolute non repugnat votum validum et obligans inveniri in homine carente fide; ut si haereticus errans in aliis, et non in his quæ spectant ad voti religionem, voveat castitatem, sine dubio obligabitur. Et idem esset si homo habens solam naturalem Dei cognitionem, et illum colens naturali cultu, assequeretur modum colendi per votum; sicut Gentiles vovebant diuisis, et ex conscientia erronea obligabantur, nam alioquin ex defectu objecti vota illa invalida erant. Requiritur ergo ex parte usus rationis cognitio proportionata voto, et, si hæc desit, non erit usus rationis sufficiens. Vel certe si ignorantia interveniat, illa erit unum ex impedimentis inclusis in exceptione, de qua statim.

10. Dixi etiam in assertione, *hominem, ex parte sua*, etc. Primo, quia semper supponendum est auxilium necessarium ex parte Dei; nam ut in principio dixi, licet solum agimus de virtute cause proximæ. Secundo, quia præter virtutem agendi, oportet ut homo habeat materiam proportionatam ad votum, id est, quam ipse possit efficaciter obligationi voti subjicere. Quod facile ostendi potest tum

ratione physica, quia agens creatum non potest operari sine materia capaci; tum ratione morali, quia si homo promitteret rem alienam, non esset honesta promissio, nec de re licita. Exempla sunt, si religiosus voveat facere eleemosynam de rebus monasterii, vel filius de rebus paternis, vel si servus promittat suas operas hospitali, cum illæ sint domini, et sic de aliis exemplis, quæ videri possunt in Richard. supra, Sylvest., verb. *Votum*, 3, per totum, et in sequentibus ea prosequemur.

11. Denique addidi in assertione: *Si aliunde non sit impeditus*, quia hæc conditio in omni causa agente necessaria est, semperque subintelligitur. Eamdemque limitationem posuit Richardus sub aliis verbis, scilicet: *Cui vovere non prohibetur*. Quæ verba intelligere videtur de prohibitione ex parte materiæ, quia illi est prohibita; omnia enim exempla quæ adducit (ex c. *Magnæ*, de Voto, et c. *Nisi cum pridem*, de Renunc., et c. *Non oportet*, de Consecrat., dist. 5), aut non sunt ad rem, quia in eis votum non est simpliciter invalidum, ut infra suis locis dicetur, vel ut sit invalidum reduci debet ad votum de materia prohibita, ut esset in Episcopo votum de renunciando episcopatu sine licentia Papæ, et similibus. Item quia ratio qua utitur, scilicet, quia Deus non acceptat votum contra prohibitionem factam, solum procedit in eodem sensu, nam assumptum est verum ex parte materiæ, non autem semper ex parte voventis. Hoc autem modo illa conditio jam declarata est, nunc autem aliam intendimus, quæ illis verbis non satis explicatur.

12. Quod si verba illa intelligantur de prohibitione ex parte voventis, non erit universaliter vera exceptio illis verbis explicata, quia multa fieri prohibentur, quæ facta tenent, c. *Ad Apostolicam*, de Regular. Ut sepe quis male facit vovendo, aut profitendo religionem, et tamen votum tenet, si lex prohibens non addat verba irritantia, ut constat ex generali principio de Legib., et ex Concilio Tridentino, sess. 25, c. 15, de Regular., per argumentum a contrario, maxime adjuncto d. c. *Ad nostras*. Nam professio facta ante expletum annum probationis, vel ante ætatem legitimam nunc est nulla, quia ita Concilium expressit; antea vero non erat nulla, licet prohiberetur, quia non irritabatur. Similiaque exempla sumi possunt ex aliis decretis et Bullis pontificiis, ut Sixt. V, Clem. VIII, de illegitimis, et similibus. Ratio autem est, quia potest actus promittendi esse prohi-

bitus, et non actus qui est materia promissio-
nis: ut potest superior me prohibere ne votum orandi faciam, licet non me prohibeat orare. Tunc ergo licet male faciam votando, non tamen est votum de re mala, aut Deo non accepta. Et ita tunc non procedit ratio Richar., quod Deus non acceptat votum prohibitum; licet enim non acceptet illud, quando est de re illicita, tamen acceptat illud quod est de re licita, etiamsi licite factum non sit, ut supra, libro primo, capite quinto, latius expli-
cuimus. Unde licet votum prohibeatur, si ma-
teria nou prohibetur, poterit votum esse vali-
dum, si aliud non subest impedimentum.

13. *Objectio.*—*Solutio.*—Dices: qui prohibet votare orationem, prohibet orare ex voto; ergo id semper malum est; ergo repugnat tale votum obligare. Respondeo distinguendo antecedens: prohibet remote, et quasi in ra-
dice, transeat; prohibet formaliter et in se, ne-
go; quia licet prohibeat votum, quod est ra-
dix obligationis, tamen, illo facto, non prohibet observationem ejus. Sicut votum simplex castitatis prohibet matrimonium, et conse-
quenter conjugalem copulam; quia tamen non irritat matrimonium, si semel fiat, etiamsi peccaminose fiat, obligat ad reddendum debitu-
m, et id jam non prohibet votum castitatis.

14. Melius ergo explicatur illa limitatio per illa generalia verba: *Si aliunde non sit impeditus;* nam existente capacitate intrinseca voventis (ut sic dicam), et capacitate etiam materiae, adhuc potest impedimentum intervenire. Hoc autem impedimentum esse non potest nisi prohibitio superioris, quia, seclusa prohibitione positiva, omnis homo utens ratione habet liberam et effeacem volun-
tatem ad votandum, et se obligandum in materia apta, quia nullo jure divino vel naturali impeditur. Nec ex alio capite potest ratio impedimenti cogitari. Jus autem humanum, vel praeceptum superioris dupliciter potest impedire votum. Uno modo simpliciter prohibendo ne fiat, et tunc: impedit ne licite fiat, non tamen ne valide fiat, ut declaratum est. Alio modo, potest non solum prohibere, sed etiam irritare inhabilitando personam, vel voluntatem ejus inefficacem reddendo ad se obligandum, ut capite sequenti constabit, et tunc persona illa est impotens ad votum sim-
pliciter seu validum emitendum, quia veluti privata est naturali potestate.

15. Ex quibus tandem sequitur nullum es-
se in Ecclesia hominem adulterum, qui, per se

loquendo, non possit valida vota emittere. Patet, quia nemini sunt omnia prohibita, et multo minus irritata; omnes ergo adulti fideles dici possunt simpliciter capaces voti. Ha-
bet autem hoc nonnullam difficultatem in personis aliis subjectis, de quibus tractat D. Thomas, d. art. 8 et 9. Sed hoc tractabitur dis-
tinguis in sequentibus. Nunc solum dicimus, etiam illarum personarum vota esse valida, nisi vel sint de illicita materia, vel invenian-
tur in jure irritata. Quando autem alterum ex his contingat, dicemus in sequentibus.

CAPUT III.

AN ECCLESIA POSSIT ALIAS PERSONAS INHABILES REDDERE AD VALIDE VOVENDUM?

1. Quæstio hæc videtur attingere materiam de irritatione votorum in sexto libro tractan-
dam. Sed aliud est votum validum jam fac-
tum irritare, aliud impedire ne valide fieri pos-
sunt; nam hæc est veluti irritatio ante-
cedens, sicut impedimentum irritans contractum faciendum; altera vero est irritatio subsequens ad opus valide factum. Hæc ergo irri-
tatio subsequens tractanda est in libro 6, et eam nomine irritationis semper intelligamus; alteram vero (ad tollendam æquivocationem terminorum) vocabimus inhabilitatem perso-
næ ad votandum, quæ ad hunc locum pro-
prie spectat, ut explicare possimus quæ perso-
næ secundum omnia jura sint aptæ ad votum valide. Loquimur autem de personis adultis, et sufficienti ratione utentibus, quæ (ut ostendimus) jure naturali sunt aptæ ad votandum in materia sibi proportionata; illa enim semper supponenda est, ut constat; nam si ex parte materiae sit inhabilitas, non requiri-
tur specialis ex parte personæ. Igitur solum de jure ecclesiastico habet locum quæstio, et consequenter tantum respectu fidelium, in quos Ecclesia jurisdictionem habet.

2. *Ratio dubitandi.*—Duo vero possunt hic inquiri, unum de potestate, aliud de facto; hic de sola potestate, in sequenti capite de actu dicemus. Ratio ergo dubitandi esse potest primo, quia tota vis et efficacia voti consistit in actu interiori intellectus et voluntatis, nam exterior actus solum est signum voti apud Deum emissi; sed Ecclesia non habet potestam in actus internos; ergo. Secundo, vel hæc potestas est jurisdictionis, vel dominativa. Prior non sufficit, quia, ut infra ostendemus, potestas jurisdictionis non sufficit ad

irritanda vota jam facta, unde multo minus votum solemne emitendum; unde quia in sufficiet ad irritanda illa, si fiant, vel antequam fiant, seu quando fiant. Posterior autem potestas non est in Pontifice, et consequenter nec in universa Ecclesia: alias posset Pontifex pro suo arbitrio, et sine ulla causa talem irritationem facere, quod constat esse falsum. Sequela autem patet, quia potestas dominativa non indiget causa ad irritanda vota, ut infra videbimus. Tertio, si Ecclesia potest hoc modo vota irritare antecedenter, vel id est ex parte materiae prohibendo illam, et faciendo illam ineptam ad votum, vel ex parte personæ illam reddendo inhabilem ad votandum etiam in materia capaci. Primum fieri potest a quocumque superiori respectu subdit, sed illud non est per se votum im-
pedire, sed id per accidens sequitur ex qua-
cumque alienatione, seu privatione materiae; nam hoc modo etiam potest homo se impo-
tentem reddere ad aliquod votum emittendu-
m, si materiam ejus a se alienaverit. Se-
cundum videtur impossibile, tum quia vide-
tur contra naturale jus, quo potens est homo ad se obligandum Deo per suam voluntatem;
tum etiam quia solus Deus videtur habere potestatem super voluntatem humanam, qua-
tenus cum Deo ipso contrahere et quasi ne-
gotiari potest.

3. *Prima assertio:* Ecclesia potest aliquos inhabiles reddere ad vota solemnia.—Nihilominus dico primo: de votis solemnibus, ut solemnia sunt, non est dubium quin sit in Ecclesia potestas ad inhabilitandas aliquas personas, ne valide possint talia vota emitte-
re, seu, quod idem est, ad instituenda impe-
dimenta irritantia talia vota, ne valida sint,
si cum illis fiant. Hæc assertio acceptari debet, ut certa de fide, quia communus usu et sensu Ecclesiæ recepta est: Pontifices enim et Concilia usi sunt hac potestate, non tan-
quam dubia vel probabili, sed tanquam cer-
ta et indubitate. Hoc constat primo, quia supra, libro 1, ostensum est, Ecclesiam irritasse votum solemne factum ex metu cadente in constantem virum. Secundo, quia Ecclesia irritavit professionem factam a pueris ante annos pubertatis, id est (secundum antiquum jus), ante decimum quartum annum ætatis in viris, et ante duodecimum in feminis, ut de vi-
ris est expressum in c. *Ad nostras*, de Regular., et c. 1 et 2, eod. tit., in 6. De feminis autem non ita invenitur expressum in illis juribus; tamen ex illis textibus cum proportione colli-
gitur, feminas impuberces esse inhabiles ad